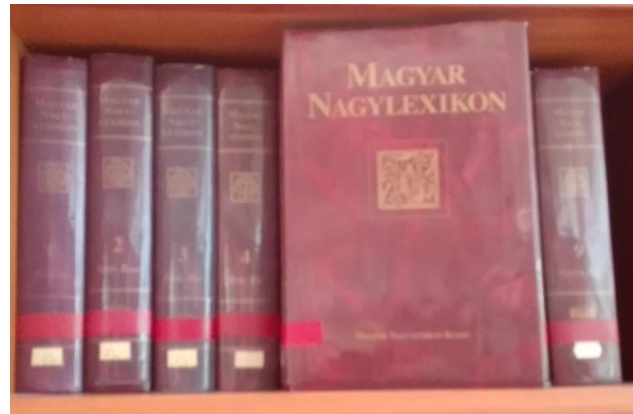

Kézikönyvek, segédkönyvek

A kézikönyvek nem arra szolgálnak, hogy elejétől végig elolvassuk őket, nem új kutatási eredményeket közölnek, hanem ezek megértését szolgálják. Ha olvasmányaink során valamilyen kérdésre gyors, pontos választ szeretnénk kapni, akkor fordulunk a kézikönyvekhez. A könyvtárakban ezeket elkülönített részen, általában piros csíkkal jelölve találjuk, és nem lehet kölcsönözni őket, épp azért, hogy mindig „kéznél legyenek”. Leggyakoribb fajtái: Lexikonok, enciklopédiák, szótárak, közhasznú ismerettárak.

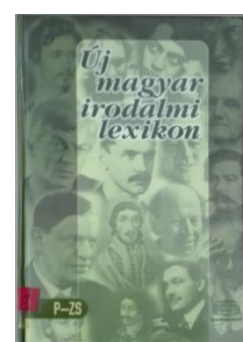
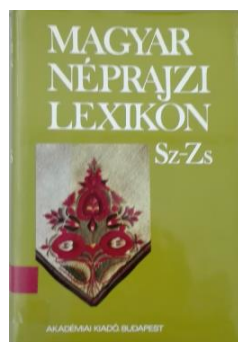
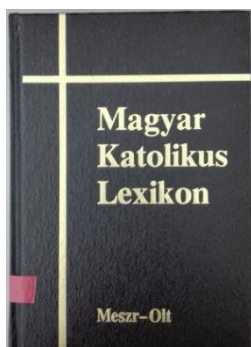
Lexikonok

A **lexikon** betűrendes ismerettár, amiben a fogalmak, a címszavak tartalomtól függetlenül, ábécérendben követik egymást. A címszavak magyarázatát a szócikk adja. A lexikonra általában a rövidebb, tömörebb szócikkek a jellemzőek. Megkülönböztetünk általános és szaklexikont. Az **általános lexikon**

valamennyi tudományág legfontosabb fogalmait gyűjti össze. Pl.: Magyar nagylexikon, Pallas nagy lexikona, Akadémiai kislexikon.

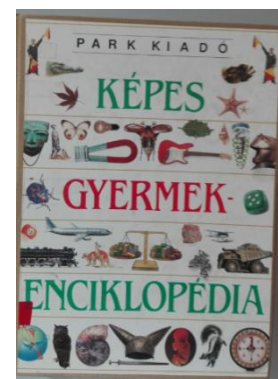
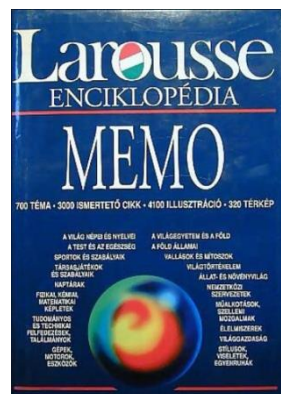
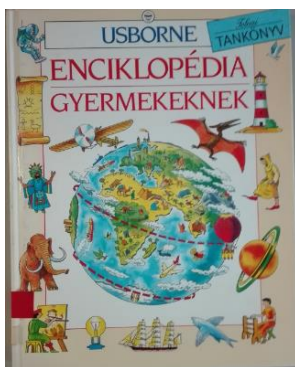
A **szaklexikon** egy-egy tudományterület ismereteit közvetíti alaposabb információkkal. Pl.: Magyar katolikus lexikon, Új magyar irodalmi lexikon, Környezetvédelmi lexikon, Magyar néprajzi lexikon.

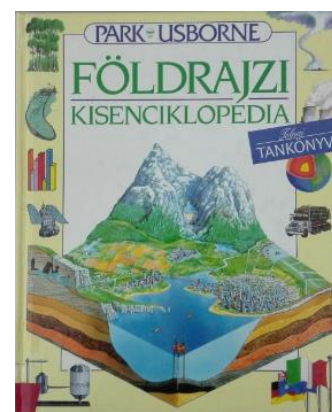
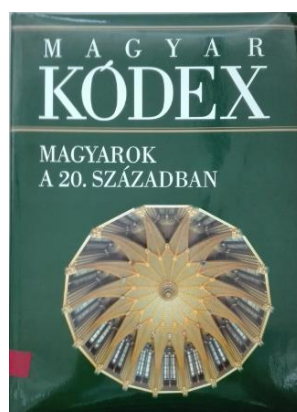
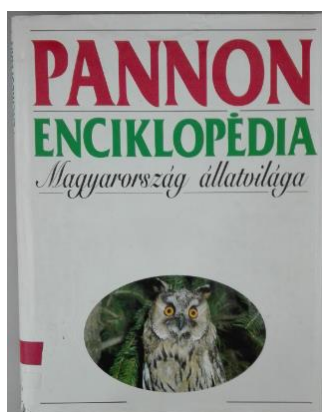
Enciklopédiák

Az **enciklopédia** a lexikonhoz képest részletesebb tájékoztatást nyújt. Az ismereteket általában egymással összefüggésben, nagyobb egységekben dolgozza fel tekintet nélkül betűrendi helyükre. Ebben az esetben fejezetekre, alfejezetekre bomlik. Azért, hogy könnyebben tudjunk bennük keresni, név- és tárgymutató, tartalomjegyzék egészíti ki a művet. Az **általános enciklopédiák** az ismeretek teljességének a bemutatására törekszenek. pl. Képes gyermekenciklopédia, Britannica Hungarica világciklopédia (ez betűrendes elrendezésű), Larousse Memo.

A **szakenciklopédia** egy-egy tudományterület egészének a bemutatására törekszik. pl.: Képes mitológiai enciklopédia, Pannon enciklopédia, Magyar kódex (művelődéstörténet).

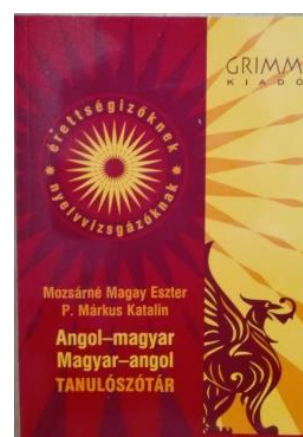

Szótárak

A **szótár** egy vagy több nyelv szókincsének vagy a szókincs egy részének betűrendes jegyzéke. Az **egynyelvű** szótárakat csoportosíthatjuk tartalmuk szerint:

Fajtái	Feladatai	Példa
Értelmező	Megadja a szó összes jelentését, használati szabályait.	Magyar értelmező kéziszótár
Helyesírási	Az érvényben lévő szabályok szerint a szó írását rögzíti.	A magyar helyesírás szabályai
Etimológiai	A szavak eredetét vizsgálja.	Földrajzi nevek etimológiai szótára
Szinonima	Rokon értelmű szavak gyűjteménye.	Magyar szinonimaszótár
Nyelvtörténeti	A szavak történetével foglalkozik.	Magyar nyelvtörténeti szótár
Tájszótár	Nyelvjárások, tájegységek sajátos szókincsét tartalmazza.	Nagy magyar tájszótár (2019-ben jelent meg)
Írói	Egy szerző szókincsét mutatja be.	Radnóti szótár, Zrínyi szótár

A **két- vagy többnyelvű** szótárak egyrészt megadják a szavak jelentését, kiejtését, de nyelvtani, használati szabályokkal is megismertetnek. Pl. Angol-magyar szótár, Idegen szavak és kifejezések szótára.

A **közhasznú ismerettárak** a hétköznapi életben szolgálnak gyors tájékoztatással, ilyenek a menetrendek, térképek, telefonkönyvek, pályaválasztási tanácsadók. Ezek nagy részét ma már interneten használjuk.

Virtuális lexikonok, enciklopédiák: Ma lexikonokat, enciklopédiákat CD-ROM formában és az interneten is elérhetünk. Az Arcanum adatbázis nagyon sok CD-ROM-ot jelentetett meg, melyeket 2017-től az interneten is láthatunk. (<https://www.arcanum.hu/hu/>), Több lexikont és szótárt találunk a következő helyeken: <https://lexikon.lap.hu/>; <https://szotar.lap.hu/>.

Összefoglalás:

Kézikönyv, segédkönyv	Fajtái	Felépítése
Lexikon	általános	betűrendes
	szak	betűrendes
Enciklopédia	általános	tematikus
	szak	tematikus
Szótár	egynyelvű(értelmező, helyesírási, szinonima, kiejtési, történeti, etimológiai, nyelvjárási, írói)	betűrendes
	többnyelvű	betűrendes
Közhasznú ismeretek tára	menetrend	útvonalak szerint tematikus
	térkép	égtájak szerinti
	telefonkönyv	betűrendes
	szaknévsor	betűrendes, tematikus

Felhasznált források:

Kokas Károly: Könyvtárhasználat 7-10. Szeged, Mozaik, 1998. 61 p.

Rác Tiborné: Könyvtárhasználati tudnivalók általános iskolásoknak 5-8. Debrecen, Pedellus, 2002. 99 p.

Szabó Pap Edit: Könyvtári informatika I. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó, 2002. 56 p.

Szabó Pap Edit: Könyvtári informatika II. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó, 2002. 80 p.